

עצמאים ועסקים קטנים במדינות המערב

תמונת מצב, מדיניות ממשלתית וזכויות סוציאליות

כיום, העסקים הקטנים מספקים עבודה לכ- 45% מהעובדים במשק הישראלי, לכ- 75% מהעובדים במשק האמריקאי ולכ- 30% במשק הרוסי.

בארה"ב, מדינות ה-OECD ומדינות האיחוד האירופי ניתנת תשומת לב מיוחדת למגזר העצמאים והעסקים הקטנים, בקביעת המדיניות הכלכלית ובהענקת רוב התנאים הסוציאליים הנהוגים לגבי שכירים. בארה"ב קיימת ועדה לעסקים קטנים בבית הנבחרים, ומגוון רחב של ארגונים מקצועיים המעניקים הכוונה וסיוע פיננסי בהיקפים גדולים לעסקים קטנים. בתוכנית הכלכלית לחיזוק הכלכלה האמריקנית, מעניק הנשיא בוש שורה של הקלות במיסוי ובמימון הפעילות של עסקים קטנים, מתוך הכרה בהם כגורם בעל פוטנציאל רב להנעת גלגלי הצמיחה. במדינות האיחוד האירופי קיימות תקנות מיוחדות לפרישת רשת בטחון סוציאלי על העצמאים, ובחלק מהמדינות, בעיקר במדינות הסקנדינביות, זכויות העצמאים במערכת הרווחה זהות לשל השכירים.

סקירת נתונים

עצמאים ועסקים קטנים בארה"ב

בארה"ב קיימים כ-23 מיליון עסקים קטנים. ע"פ המנהל לעסקים קטנים (SBA) של ארה"ב¹, מדי שנה נפתחים קרוב ל-900,000 עסקים חדשים. העצמאים מהווים 7% מסך כוח העבודה. העסקים הקטנים מהווים ספק מרכזי ביותר של מקומות עבודה: עסקים קטנים מספקים כ-75% מהעבודות החדשות נטו במשק; עסקים קטנים קולטים כשני שלישי מהמצטרפים לראשונה לשוק העבודה, ומספקים להם מיומנויות מקצועיות בסיסיות; בשנת 1998, 7 מתוך 10 התעשיות שיצרו את מירב מקומות העבודה החדשים היו בענפים הנשלטים ע"י עסקים קטנים. בעסקים קטנים קיימים שיעורים גבוהים יחסית של העסקת עובדים במשרה חלקית ונשים (ע"פ פרסומי הבית הלבן, קרוב ל-40% מהעסקים הקטנים הן בבעלות נשים). עסקים קטנים מעסיקים למעלה ממחצית מכוח העבודה הפרטי ואחראים לכמהצית מהתוצר של הסקטור הפרטי, ממספר ההמצאות ומהיקף המכירות במדינה. העסקים הקטנים מהווים כ-96% מכלל היצואנים בארה"ב. 15% מהעסקים הקטנים בארה"ב מוחזקים ע"י **מיעוטים** שונים בתוך הקהילות שלהם (סה"כ כ-3 מיליון עסקים קטנים).

עצמאים ועסקים קטנים באיחוד האירופי ובמדינות OECD

שיעור העצמאים מכלל המועסקים במדינות OECD נבחרות, 2001

אוסטרליה	אוסטריה	קנדה	צרפת	גרמניה	יפן	בריטניה
13.6%	10.8%	9.7%	8.9%	10.1%	10.8%	11.3%

מקור: עיבוד מתוך נתוני ה-OECD

צוות ההיגוי

ד"ר יוסי ביילין, יו"ר
מר הרמן בונץ
ח"כ יצחק הרצוג
ח"כ אתי לבני
ח"כ גדעון סער

חברי צוות ההיגוי בעבר

יו"ר ראשון,
הנשיא חיים הרצוג ז"ל
יו"ר שני,
מר חיים י. צדוק ז"ל
ד"ר יהודה לנקרי
ח"כ מיכאל איתן
עו"ד יוסי כץ
ד"ר וינפריד וייט

בחסות:

קרן פרידריך אברט
משה קורניק

Steering Committee

Dr. Yossi Beilin, Chair
Mr. Hermann Bünz
Mr. Isaac Herzog, MK
Ms. Eti Livni, MK
Mr. Gideon Saar, MK

Former members of the steering committee

Former Chair,
The Late President
Chaim Herzog
Former Chair,
The Late Mr. Haim J.
Zadok
Dr. Yehuda Lankry,
Mr. Michael Eitan, MK
Adv. Yossi Katz
Dr. Winfried Veit

Sponsors:

Friedrich Ebert
Stiftung
Moshe Kornik

¹ גוף שנוסד בשנת 1953 ומעניק סיוע פיננסי, ניהולי וטכני לעסקים חדשים וקיימים; היקף ההלוואות שהעניק לעסקים קטנים: למעלה מ-45 מיליארד דולר.

מפעלים בגודל קטן עד בינוני מהווים 95% מהמפעלים במדינות ה-OECD, ומספקים כ-65% מסך המשרות. מפעלים המעסיקים עד 20 עובדים אחראים לייצור של בין 45% ל-65% ממספר המשרות החדשות בכל שנה. בין 20% ל-80% מהיצואנים במדינות ה-OECD הם עסקים בגודל קטן עד בינוני, והם אחראים בכל מדינה לעשרות אחוזים מהייצוא (עד 50%).

מחקר מקיף בנושא העצמאים במדינות ה-OECD מעלה מספר ממצאים: במרבית המדינות קיים קשר שלילי בין שיעור העצמאים מכוח העבודה לרמת האבטלה - כלומר ככל שגדל מספר העצמאים כך קטנה האבטלה. עובדה זו יוצרת כדאיות במדיניות ממשלתית לעידוד פתיחת עסקים עצמאים, ככלי להקטנת מימדי האבטלה. העצמאים הם בעיקר גברים מבוגרים. כמו כן, עצמאים במדינות ה-OECD הם בעלי שביעות רצון גבוהה יותר מעבודתם מאשר השכירים.

המדיניות הכלכלית כלפי עסקים קטנים במדינות העולם המערבי

בינואר 2003, פרסם נשיא ארה"ב ג'ורג' בוש תוכנית לעידוד הצמיחה והתעסוקה במשק האמריקני. מטרת התוכנית: סיוע לכלכלה ויצירת מקומות עבודה, ע"י עידוד התצרוכת הפרטית, וקידום ההשקעות של פרטים ועסקים; כמו כן מתן תמיכה לאזרחים מובטלים.

קווי היסוד להשגת מטרות התוכנית הכלכלית של משרד האוצר האמריקאי הם: האצת תהליך ההקלות במס, שהחל בשנת 2001; הענקת תמריצים לגדול ולהרחבת הפעילות, לעסקים בכלל ולעסקים קטנים בפרט; הגדלת דמי האבטלה ושיפור הליך ההשמה מחדש של מובטלים. ע"פ פרסומי הבית הלבן, בשנת 2003 התוכנית אמורה להניב ל-92 מליון משלמי מס, הקלה ממוצעת במס בשווי \$1,083 כמו כן להקלה ממוצעת של \$2,042 ל-23 מליון עסקים קטנים, וע"פ הערכות מועצת היועצים הכלכליים של ארה"ב (Council of Economic Advisers), התוכנית תביא גם ליצירת 1.4 מליון מקומות עבודה חדשים עד סוף 2004. לפי סעיפי התוכנית ברור שהממשל האמריקאי מכיר בכך שהעצמאים מהווים את המנוף לצמיחה כלכלית.

בכל אחת ממדינות האיחוד האירופי קיים מגוון עשיר ביותר של תקנות וחוקים המענגים את רשת הביטחון הסוציאלית הפרושה על העצמאים. כתוצאה מכך שכל מערכת רווחה התפתחה מרקע היסטורי שונה, ישנם פערים בין המדינות בצעדי המדיניות שהן נוקטות על מנת להגן על העצמאים. מערכות רווחה מסוימות מבוססות על עקרון הביטוח הלאומי, המבטח את כל האזרחים כנגד סיכונים בסיסיים, ללא תלות במעמדם החברתי או בצורת השתתפותם בשוק העבודה. מערכות רווחה אחרות לוקחות בחשבון את הסיכונים הספציפיים הכרוכים בתעסוקה, ומכוונות להגנה על כל האזרחים העובדים, העצמאים והשכירים. במקרים אחרים, מערכות רווחה שהיסטורית היו מכוונות כלפי שכירים בלבד, הורחבו על מנת לכלול בתוכם גם את עצמאים, או כביטוח חובה או על בסיס וולונטרי. דרך נוספת להגנה על העצמאים, המתקיימת במדיניות האיחוד האירופי כוללת תוכניות מיוחדות לעצמאים.

להלן ניתוח השוואתי של זכויות העצמאים בישראל אל מול מדינות נבחרות במערב:

מיומן	ישראל			בריטניה	גרמניה	צרפת	הולנד	דנמרק	
	ביטוח לאומי	ביטוח בריאות	עד מחצית הממוצע						
מערכת הרווחה בדנמרק מבוססת על עקרון הביטוח הלאומי. המכוסים בביטוח אינם מוגדרים לפי מצבם הסוציאלי, והמערכת הכללית אינה מבחינה בין עצמאים לשכירים. כתוצאה מכך עצמאים נתמכים ע"י מערכת הרווחה הכללית.	מערכת הרווחה בדנמרק מבוססת על עקרון הביטוח הלאומי. המכוסים בביטוח אינם מוגדרים לפי מצבם הסוציאלי, והמערכת הכללית אינה מבחינה בין עצמאים לשכירים. כתוצאה מכך עצמאים נתמכים ע"י מערכת הרווחה הכללית.	מערכת הרווחה בדנמרק מבוססת על עקרון הביטוח הלאומי. המכוסים בביטוח אינם מוגדרים לפי מצבם הסוציאלי, והמערכת הכללית אינה מבחינה בין עצמאים לשכירים. כתוצאה מכך עצמאים נתמכים ע"י מערכת הרווחה הכללית.	מערכת הרווחה בדנמרק מבוססת על עקרון הביטוח הלאומי. המכוסים בביטוח אינם מוגדרים לפי מצבם הסוציאלי, והמערכת הכללית אינה מבחינה בין עצמאים לשכירים. כתוצאה מכך עצמאים נתמכים ע"י מערכת הרווחה הכללית.	מערכת הרווחה בדנמרק מבוססת על עקרון הביטוח הלאומי. המכוסים בביטוח אינם מוגדרים לפי מצבם הסוציאלי, והמערכת הכללית אינה מבחינה בין עצמאים לשכירים. כתוצאה מכך עצמאים נתמכים ע"י מערכת הרווחה הכללית.	מערכת הרווחה בדנמרק מבוססת על עקרון הביטוח הלאומי. המכוסים בביטוח אינם מוגדרים לפי מצבם הסוציאלי, והמערכת הכללית אינה מבחינה בין עצמאים לשכירים. כתוצאה מכך עצמאים נתמכים ע"י מערכת הרווחה הכללית.	מערכת הרווחה בדנמרק מבוססת על עקרון הביטוח הלאומי. המכוסים בביטוח אינם מוגדרים לפי מצבם הסוציאלי, והמערכת הכללית אינה מבחינה בין עצמאים לשכירים. כתוצאה מכך עצמאים נתמכים ע"י מערכת הרווחה הכללית.	מערכת הרווחה בדנמרק מבוססת על עקרון הביטוח הלאומי. המכוסים בביטוח אינם מוגדרים לפי מצבם הסוציאלי, והמערכת הכללית אינה מבחינה בין עצמאים לשכירים. כתוצאה מכך עצמאים נתמכים ע"י מערכת הרווחה הכללית.	מערכת הרווחה בדנמרק מבוססת על עקרון הביטוח הלאומי. המכוסים בביטוח אינם מוגדרים לפי מצבם הסוציאלי, והמערכת הכללית אינה מבחינה בין עצמאים לשכירים. כתוצאה מכך עצמאים נתמכים ע"י מערכת הרווחה הכללית.	
מיומן	ביטוח לאומי	ביטוח בריאות	עד מחצית הממוצע	דמי הביטוח הלאומי (בניגוד לשכירים) לפי שלוש רמות הכנסה שנתיות: בעלי הכנסה נמוכה מ-€6,057 פטורים מתשלום. על הכנסה שנתית בגובה €6,057, משלמים €3.17 בשבוע, ועל הכנסה שנתית בין €6,944 ל-€44,054 משלמים 7%.	80% מסיכונים כמו נכות, גיל זקנה שאירים ממומנים ע"י תשלומי העצמאים, ו-20% מתקבולי המס. מערכת ההגנה מפני פגיעות בעבודה ממומנת ע"י התשלומים, כאשר סכום התשלום נקבע לפי גובה הסיכון. הטבות בגין משפחה ממומנות ע"י תקבולי המסים.	ביטוח בריאות ואימהות: 6.5% מהם 0.6% בגבול של עד תקרת הביטוח הלאומי העומד על €27,349, ו-5.9% בגבול של עד 5 פעמים תקרה זו. ביטוח פנסיה: מערכת בסיסית עבור בעלי מלאכה וסוחרים: 16.35% בגבול של עד תקרת הביטוח הלאומי. בעלי מלאכה מחויבים לשלם דמי פרישה נוספים השווים ל-6% מהכנסתם במקצועם ועד לגבול של 4 פעמים תקרת הביטוח הלאומי. קמעונאים חייבים לשלם עבור ביטוח לפנסיה הנוספת של בת הזוג בשיעור של 2.5% מההכנסה ועד 1/3 מתקרת הביטוח הלאומי, ו-3.95% מההכנסה שבין 1/3 התקרה עד ל-100% התקרה. ביטוח נכות וחיים עבור קמעונאים הוא בגובה €137 בשנה, מהם €132 עבור נכות, ו-€5 עבור ביטוח חיים. בעלי מלאכה משלמים 2% מהכנסתם המקצועית עד תקרת הביטוח הלאומי. דמי הטבות למשפחה מגיעים ל-5.4% מהכנסתם של הסוחרים, הקמעונאים ושל בעלי המלאכה.	חוץ מאשר במקרה של חוק קצבת הילדים, שקובע שקצבאות הילדים ישולמו דרך מערכת המס, תוכניות הביטוח הלאומי ממומנות ע"י תשלומי הביטוח הלאומי שיחד עם מס ההכנסה, מנוכים כסכום קבוע. חוק ההטבות לעצמאים מוגבלים ממומן אף הוא באמצעות תשלומים.	חוץ מאשר במקרה של חוק קצבת הילדים, שקובע שקצבאות הילדים ישולמו דרך מערכת המס, תוכניות הביטוח הלאומי ממומנות ע"י תשלומי הביטוח הלאומי שיחד עם מס ההכנסה, מנוכים כסכום קבוע. חוק ההטבות לעצמאים מוגבלים ממומן אף הוא באמצעות תשלומים.	חוץ מאשר במקרה של חוק קצבת הילדים, שקובע שקצבאות הילדים ישולמו דרך מערכת המס, תוכניות הביטוח הלאומי ממומנות ע"י תשלומי הביטוח הלאומי שיחד עם מס ההכנסה, מנוכים כסכום קבוע. חוק ההטבות לעצמאים מוגבלים ממומן אף הוא באמצעות תשלומים.
הטבות בעין: חופשות מחלה ואימהות	אוניברסליות (זכאים כלל האזרחים)	אוניברסליות (זכאים כלל האזרחים)	אוניברסליות (זכאים כלל האזרחים)	כל התושבים כולל העצמאים זכאים לשירותים רפואיים חנים על בסיס הזדקקות קלינית.	אין מערכת הגנה סטטוטורית נפרדת עבור סוחרים ובעלי מלאכה. ועבור החקלאים החברות בתוכנית זו הינה חובה. ההטבות ניתנות לפי התקנות של מערכת הרווחה הכללית. במקרה של אימהות, אין הכרה בעזרה במשק הבית או בחווה.	בעלי מלאכה וקמעונאים מכוסים באמצעות מערכת אחת של ביטוח בריאות-אימהות. ההטבות בעין לבריאות שהם זכאים לה זהים להטבות לה זכאים האזרחים במסגרת מערכת הרווחה הכללית.	חוק הוצאות רפואיות, מיושם על כל התושבים, כולל העצמאים. המבוטחים תחת חוק ההטבות לעצמאים שהכנסתם החייבת במס אינה עולה על סכום מכסימום של €19,059. מבוטחים לפי חוק ביטוח בריאות. לעצמאיות יש את אותן זכויות כמו לכלל התושבים בנוגע לאימהות.	חוק הוצאות רפואיות, מיושם על כל התושבים, כולל העצמאים. המבוטחים תחת חוק ההטבות לעצמאים שהכנסתם החייבת במס אינה עולה על סכום מכסימום של €19,059. מבוטחים לפי חוק ביטוח בריאות. לעצמאיות יש את אותן זכויות כמו לכלל התושבים בנוגע לאימהות.	חוק הוצאות רפואיות, מיושם על כל התושבים, כולל העצמאים. המבוטחים תחת חוק ההטבות לעצמאים שהכנסתם החייבת במס אינה עולה על סכום מכסימום של €19,059. מבוטחים לפי חוק ביטוח בריאות. לעצמאיות יש את אותן זכויות כמו לכלל התושבים בנוגע לאימהות.

תמיכה ישראל	בריטניה	גרמניה	צרפת	הולנד	דנמרק
תמיכה ישראל: חופשה מחלה ואימהות אוניברסליות (זכאים כולל האזרחים)	עצמאי זכאי לדמי מחלה אם שילם דמי ביטוח לאומי בשתי שנות המס הקודמות לשנה בה הוא תובע דמי מחלה. ישנם שני שיעורים של הטבות: £ 81 בשבוע משולמים עבור 28 השבועות הראשונים למחלה, ו-£ 107 בשבוע לאחר מכן. העצמאים אינם זכאים לתשלום דמי מחלה סטאטוטוריים בגובה £ 95 שכן אלו משולמים ע"י המעסיקים. נשים עצמאיות בהריון זכאיות לדמי לידה בגובה £95 במשך 18 שבועות אם הן עבדו לפחות 26 שבועות בתקופה של 66 השבועות המסתיימת בשבוע הלידה, והשתכרו לפחות £48 בשבוע בתקופה זו.	אין מערכת הגנה סטטוטורית נפרדת עבור עצמאים.	על מנת לקבל קצבה יומית בעבור מחלה חייב העצמאי להיות מנוי בביטוח בריאות עבור עצמאים בזמן שחלה. סכום הקצבה שווה ל-1/720 מההכנסה הממוצעת בשלושת השנים האחרונות. במסגרת ביטוח האימהות, נשים מנהלות זכאיות לקצבה קבועה של £ 2,279 בלידה, ו-£ 1,140 באימוץ, הן במקרה שהאישה ממשיכה לעבוד והן אם מפסיקה. אם האישה יוצאת לחופשת לידה או אימוץ, היא תקבל סכום קבוע של 1/60 מתקרת התשלומים החודשית, במשך 30 ימים.	לא קיימת מערכת המגנה על עצמאים נשים שחלו. נשים המבוטחות לפי חוק הטבות לעצמאים מוגבלים זכאיות לקצבת לידה במשך תקופה של לפחות 16 שבועות (100% משכר מיינמום).	העצמאים ובני זוגם המסייעים להם בעבודתם מוכללים במערכת הרווחה הכללית גם בהקשר של זכויות בעת מחלה. יחד עם זאת, עליהם לעמוד בתנאים מסוימים לגבי הקטגוריה המקצועית שלהם. לדוגמה, לעוסק בעבודה כעצמאים במשך תקופה של 6 חודשים לפחות במשך 12 החודשים האחרונים. כמו כן, בניגוד לשכירים (המקבלים קצבה מהיום הראשון למחלה), העצמאים זכאים לדמי מחלה רק לאחר שבועיים.
סיעוד עצמאי ושכיר זכאים לאותה גמלת סיעוד.	לא קיימת תוכנית לסיעוד בבריטניה.	ביטוח סיעוד הוא חובה עבור כל אדם המבוטח בביטוח בריאות חובה, וגם פרטי. תמיכות ישירות ובעין משולמות לפי התקנות של מערכת הרווחה הכללית (כשם שהן משולמות עבור השכירים). ביטוח סיעוד ממומן ע"י תשלומי המבוטחים.	אין ביטוח ספציפי.	סיעוד מכוסה בחוק הוצאות רואיות יוצאות דופן, המוחל על כל תושבי המדינה בכללם גם העצמאים.	העצמאים זכאים לאותן הטבות להן זכאים השכירים מאחר שתוכנית זו היא אוניברסלית, וההטבות ניתנות רק בתנאי מגורים בדנמרק.
נכות עצמאי ושכיר זכאים לאותה גמלת נכות.	התקנות של מערכת הרווחה הכללית יישומיות גם למקרה זה.	בעלי מלאכה מחויבים להשתייך למערכת הרווחה הכללית. לסוחרים יש את האפשרות להצטרף למערכת של מערכת הסטאטוטורית, כל עוד במשך 5 השנים האחרונות לפני הירידה בפריזון, המוטב שילם במשך 3 שנים.	פנסית נכות עבור בעלי המלאכה: על המוטב להיות לפחות בן 60 ותרם למערכת לפחות שנה. סכום הפנסיה שווה ל-50% מההכנסה השנתית הממוצעת במגבלת התקרה במשך שלושת השנים הראשונות ו-30% מאותו סכום במשך שאר השנים. במקרה של נכות מוחלטת יגיע הסכום ל-50% מההכנסה הממוצעת. פנסית נכות עבור קמעונאים ויצרנים: על התובע להיות נכה שאינו מסוגל לבצע כל פעילות יצרנית. במקרה זה הוא יקבל £ 6,221 בשנה. אם הנכה זקוק לעזרה יומיומית, תסובסד עזרה זו בסך £ 10,759 בשנה.	מאז ינואר 1998 קיימת תוכנית ביטוח נכות עבור עצמאים (תחת חוק הטבות לעצמאים מוגבלים). החוק דורש נכות של לפחות 25% הקצבות מדורגות לפי רמת הנכות - בין 21% ל-70% מסכום קבוע של £53 ביום.	מגורים בדנמרק ואזרחות דנית הם התנאים היחידים לקבלת הטבות נכות. ככלל אותן תקנות תקפות הן עבור העצמאים והן עבור השכירים.
גיל זקנה עצמאי ושכיר זכאים לקצבת זקנה באותה רמה. שכיר עובד מדינה זכאי ע"פ ההסכמים הקיבוציים לפנסיה. שכיר אחר ועצמאי - אינם חייבים בחסכון פנסיוני. עצמאי - הפרשות לחסכון פנסיוני מוכרות לצורכי מס. שכיר - החיסכון לפנסיה מופחת מההכנסה החייבת.	עצמאים זכאים להצטרף לפנסיות מבוססות צבירה, כשם שזכאים השכירים אך, אין להם זכויות לפנסיות ממשלתיות.	בעלי מלאכה מחויבים להשתייך למערכת הרווחה הכללית. לסוחרים יש את האפשרות להצטרף למערכת הסטאטוטורית. התקופה המזכה היא 5 שנים, והקצבות מוענקות בהתאם לתקנות מערכת הרווחה הכללית.	זהים לכללי הפנסיה הנהוגים במערכת הרווחה הכללית (גיל הפרישה, משך הביטוח, גובה הפנסיה וכו'). מערכות הפנסיה עבור בעלי מלאכה, ועבור קמעונאים ויצרנים שונות זו מזו בכך שזו של בעלי המלאכה מותנה בתוספת פנסיה חובה המשולמת בנקודות, והפנסיה של הקמעונאים והיצרנים כוללת פנסיה תשלום נוסף עבור בן הזוג.	העצמאים זכאים לאותן הטבות כמו תושבי המדינה.	2 מערכות: פנסיה ממלכתית ופנסיה נוספת. גם בהקשר הזה אין הבדל בין עצמאים לשכירים. מאידך, הפנסיה הנוספת היא מערכת ביטוח ייחודית עבור השכירים. העצמאים יכולים להצטרף אליה רק אם קיבלו שכר חודשי במשך לפחות שלוש שנים ממנו הפרישו לתוספת פנסיה זו.
שאינם עצמאי ושכיר זכאים לאותן זכויות.	אלמנתו של העצמאי יכולה להיות זכאית להטבה בסכום קבוע, כשם שאלמנה של שכיר זכאית לו במסגרת תוכנית ההטבות לאלמנות , אך אין להן זכויות לפנסיות ממשלתיות.	בעלי מלאכה מחויבים להשתייך למערכת הרווחה הכללית. לסוחרים יש את האפשרות להצטרף למערכת הסטאטוטורית. הקצבות מוענקות בהתאם לתקנות מערכת הרווחה הכללית.	התנאים לקבלת פנסית שאירים במערכת הרווחה של בעלי המלאכה ובזו של הקמעונאים והיצרנים זהים לאלו שבמערכת הרווחה הכללית. על בן הזוג הנותר להיות לפחות בן 55 ונשוי לנפטר לפחות שנתיים לפני המוות. גובה דמי הפנסיה יגיע ל-54% מגובה הקצבה לה היה זכאי הנפטר.	העצמאים זכאים לאותן הטבות כמו המדינה.	אין במערכת הרווחה הדנית הגנה על שאירים, מאחר שכל תושב דני זכאי להגנת מערכת הביטוח הלאומי הדנית. הגנה ספציפית קיימת רק בתוספת הפנסיה המופנית לשכירים.
נפגעי עבודה עצמאי ושכיר זכאים לגמלאות נפגעי עבודה וגמלאות נכות מעבודה.	אין לעצמאים הגנה מפני תאונות ופגיעות בעבודה.	ההגנה על בעלי המלאכה ועל הסוחרים מעוגנת במערכת הרווחה הכללית. יחד עם זאת, ישנן גם תקנות המיוחדות למגורים אלו בהקשר של דרך חישוב ההכנסה והתקופה הקובעת.	לא קיימת מערכת המחייבת השתתפות בביטוח שיגן על בעלי המלאכה והקמעונאים בפני פגיעות ומחלות בעבודה.	כנגד הסיכון שבתאונות עבודה ומחלות הקשורות למקצוע אין תקנות מיוחדות. הסיכונים מכוסים ע"י ביטוח מפני מחלות, ביטוח מפני אובדן כושר עבודה (נכות), וביטוח שאירים.	בנוגע לתאונות עבודה, מערכת הרווחה הכללית פורשת את חסותה רק על חלק מהעצמאים (בעיקר דייגים ויורדי ים).
הטבות בגין משפחה עצמאי ושכיר זכאים במידה שווה.	המערכת הכללית מיושמת באופן אוטומטי גם עבור העצמאים.	המערכת הכללית תקפה.	העצמאים מקבלים קצבות ממערכת הרווחה הרגילה בגין בני משפחה, הממונות מקרנות מערכת הרווחה הכללית.	העצמאים זכאים לאותן הטבות כמו תושבי המדינה.	העצמאים זכאים לאותן הטבות להן זכאים השכירים.
אבטלה רק שכירים זכאים	העצמאים אינם מבוטחים מפני אבטלה.	אין מערכת ביטוח אבטלה.	אין מערכת ביטוח אבטלה.	אין מערכת ביטוח אבטלה.	ביטוח האבטלה הוא עניין של בחירה. העצמאים יכולים להצטרף לקרן לביטוח האבטלה המופרדת מזו של השכירים. לפיכך, יש להם את אותן זכויות כמו לשכירים, אך עם תקופת המתנה של 4 שבועות.

סיכום

מהסקירה לעיל עולה כי במדינות המערב ישנה התייחסות מיוחדת למגזר העצמאים בשני מובנים. האחד, כפי שעולה מתוכניתו הכלכלית של נשיא ארה"ב, הממשל מכיר בחשיבותו העצומה של המגזר כמנוף לצמיחה כלכלית ולפיכך, נכון להשקיע תקציבים במגזר זה, מתוך ציפייה לתשואה גבוהה על השקעתו. המובן השני, מתוך הכרה בחשיבותו של המגזר והסיכון העודף שמאפיין אותו פותחה מערכת רווחה ענפה יותר במדינות האיחוד האירופי, על מנת להקנות מידה סבירה של יציבות לעצמאים. בישראל למעט בצד המימון של הביטוח הלאומי, אין שוויון בין זכויות העצמאים לזכויות השכירים במערכת הרווחה, ונראה כי יש לתקן תקנות נוספות על מנת להגן עליהם מפני התנודתיות המאפיינת את עסקיהם.